

Vergaderjaar 1999–2000

25 891 (R 1609)

Wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap met betrekking tot de verkrijging, de verlening en het verlies van het Nederlandschap

Nr. 8

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 26 januari 2000

Het voorstel van Rijkswet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel I wordt als volgt gewijzigd:

a. Onderdeel B komt te luiden:

B. Artikel 1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel e vervalt aan het slot het woord «en».

2. Onderdeel f komt te luiden:

f. staatloze: een persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd;

3. Na onderdeel f worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

g. toelating: instemming door het bevoegd gezag met het bestendig verblijf van de vreemdeling in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba;

h. hoofdverblijf: de plaats waar een persoon zijn feitelijke woonstede heeft.

b. Onderdeel G komt te luiden:

G. Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Nederlander wordt het kind dat in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba bij rechterlijke uitspraak is geadopteerd, indien het kind op de dag van de uitspraak in eerste aanleg minderjarig was en ten minste één der adoptiefouders op de in de volgende zin bedoelde dag Nederlander is. Het kind verkrijgt het Nederlandschap op de eerste dag na een periode van twee maanden na de dag van de uitspraak in eerste aanleg of, indien binnen deze periode hoger beroep is ingesteld, van twee maanden na de dag van de uitspraak in hoger beroep, dan wel, indien

binnen deze laatste periode beroep in cassatie is ingesteld, op de dag van de uitspraak in cassatie.

2. Het tweede lid, onderdeel c, komt te luiden:

c. ten minste één der adoptiefouders is Nederlander op de dag dat de uitspraak kracht van gewijsde heeft gekregen, en

3. Het derde lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. ten minste één der adoptiefouders is Nederlander op de dag nadat twee maanden sinds de uitspraak houdende omzetting in eerste aanleg of in hoger beroep zijn verstreken zonder dat daartegen hoger beroep of beroep in cassatie is ingesteld, dan wel, indien beroep in cassatie is ingesteld, op de dag van de uitspraak in cassatie, en

c. In onderdeel J wordt in artikel 8, tweede lid «door een vader of moeder die het Nederlanderschap bezit» vervangen door: door ouders van wie in elk geval één het Nederlanderschap bezit.

d. In onderdeel M wordt artikel 11 als volgt gewijzigd:

1. In het tweede tot en met zesde lid worden de woorden «toelating en hoofdverblijf» telkens vervangen door: toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf.

2. Het achtste lid komt te luiden:

8. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder vader of moeder mede verstaan de adoptiefouder, indien de adoptie tot stand is gekomen in overeenstemming met de regelen van Nederlands internationaal privaatrecht en de adoptie tot gevolg heeft gehad dat de voordien bestaande familierechtelijke betrekkingen zijn verbroken.

e. In onderdeel O komt artikel 14, tweede lid, te luiden:

2. Het Nederlanderschap wordt door een minderjarige verloren door het vervallen van de familierechtelijke betrekking waaraan het wordt ontleend ingevolge artikel 3, 4, 5 of 6, eerste lid, aanhef en onder c, alsmede ingevolge artikel 4 zoals dit luidde tot *. Het verlies bedoeld in de eerste zin treedt niet in indien de andere ouder op het tijdstip van het vervallen van die betrekking Nederlander is of dat was ten tijde van zijn overlijden. Het verlies treedt evenmin in indien het Nederlanderschap ook kan worden ontleend aan artikel 3, derde lid, of aan artikel 2, onder a, van de Wet van 12 december 1892 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (Stb. 268).

f. In onderdeel R worden in artikel 16, eerste lid, laatste volzin, de woorden «adoptievader of adoptiefmoeder» vervangen door: adoptiefouder.

B

Na artikel I worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

ARTIKEL IA

Indien het bij koninklijke boodschap van 16 september 1999 ingediende voorstel van wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) (kamerstukken II 1998/99, 26 732) tot wet wordt verheven en in werking treedt wordt de Rijkswet op het Nederlanderschap als volgt gewijzigd:

In artikel 8, vierde lid, vervallen de woorden «of door Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba, als vluchteling is erkend».

ARTIKEL 1B

De Wet conflictenrecht namen wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 4, tweede lid, komt te luiden:

2. De verkrijging van de Nederlandse nationaliteit door een vreemdeling brengt geen wijziging in diens geslachtsnaam en voornaam, behoudens het bepaalde in artikel 5b, onder b, van deze wet en in de artikelen 6, vijfde lid, en 12 van de Rijkswet op het Nederlanderschap.

B. Artikel 5b wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel a komt te luiden:

a. Indien een kind dat het Nederlanderschap bezit, buiten Nederland rechtsgeldig is erkend of gewettigd, door deze erkenning of wettiging in familierechtelijke betrekkingen tot de vader is komen te staan en daarbij het Nederlanderschap heeft behouden, en indien de geslachtsnaam van dat kind niet is bepaald met inachtneming van een naamskeuze in de zin van artikel 5, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, kunnen de moeder en de erkenner gezamenlijk alsnog, tot twee jaar na de erkenning of de wettiging, verklaren welke van hun beider geslachtsnamen het kind zal hebben. Heeft het kind op het tijdstip van de erkenning of de wettiging de leeftijd van zestien jaren bereikt, dan kan het, tot twee jaar na de erkenning, zelf alsnog verklaren of het de geslachtsnaam van de vader of de moeder zal hebben.

2. Onder verlettering van de onderdelen b tot en met d tot c tot en met e, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

b. Indien een kind dat tijdens zijn minderjarigheid door een Nederlander is erkend of zonder erkenning door wettiging het kind van een Nederlander is geworden, door optie het Nederlanderschap verkrijgt en op het tijdstip van de optie tot zijn beide ouders in familierechtelijke betrekkingen staat, kunnen de ouders ter gelegenheid van de optie gezamenlijk verklaren welke van hun beider geslachtsnamen het kind zal hebben. Heeft het kind op het tijdstip van de optie de leeftijd van zestien jaren bereikt, dan verklaart het zelf of het de geslachtsnaam van de vader of moeder zal hebben. De verklaring wordt in het geschrift houdende bevestiging van het Nederlanderschap neergelegd.

3. Na onderdeel e wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

f. Indien het vaderschap van een kind buiten Nederland rechtsgeldig is vastgesteld en dat kind daardoor het Nederlanderschap heeft verkregen of behouden, en indien de geslachtsnaam van dat kind na de vaststelling van het vaderschap niet is bepaald met inachtneming van een naamskeuze in de zin van artikel 5, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, kunnen de moeder en de man wiens vaderschap gerechtelijk is vastgesteld gezamenlijk alsnog, tot twee jaar na het tijdstip waarop de gerechtelijke beslissing houdende vaststelling van het vaderschap in kracht van gewijsde gaat, gezamenlijk verklaren welke van hun beider geslachtsnamen het kind zal hebben. Heeft het kind op het tijdstip waarop de beslissing houdende vaststelling van het vaderschap in kracht van gewijsde gaat, de leeftijd van zestien jaar bereikt, dan kan het, tot twee jaar na dat tijdstip, zelf alsnog verklaren of het de geslachtsnaam van de vader of de moeder zal hebben.

C. Artikel 5c komt te luiden:

Artikel 5c

In de gevallen, bedoeld in artikel 5b, onder a, c, e en f, kan de verklaring houdende naamskeuze worden afgelegd ten overstaan van iedere ambtenaar van de burgerlijke stand.

ARTIKEL IC

De Wet betreffende de positie van Molukkers wordt als volgt gewijzigd:

In artikel 6, eerste lid wordt «de artikelen 2, 3, 4, 5, 14, 15, 16, 26, 27, eerste lid, en 28» vervangen door: de artikelen 2, 3, 4, 5, 6, eerste lid, onderdeel c en d, tweede tot en met vijfde lid alsmede het zevende lid, 14, 15, 15A, 16, 16A, 27, eerste lid, 28, alsmede van de artikelen II, III, IV en V van de Rijkswet tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap met betrekking tot de verkrijging, de verlening en het verlies van het Nederlandschap van *, Stb. *.

C

Artikel V, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

a. In de eerste volzin wordt «in een periode van tien jaar voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding van deze wet» vervangen door: na 1 januari 1990.

b. De laatste volzin wordt vervangen door: De in artikel 15, eerste lid, aanhef en onder c, genoemde periode vangt voor deze persoon aan op de dag van verstrekking van die verklaring of dat document, doch niet eerder dan 1 januari 1992.

Toelichting

De wijzigingen zijn van redactionele en technische aard.

A

Onderdeel a

Het begrip staatloze is geherformuleerd in overeenstemming met het Verdrag van New York van 28 september 1954, betreffende de status van staatlozen (Trb. 1957, 22). Hierdoor wordt aangesloten bij de door de UNHCR gehanteerde praktijk dat van een staatloze onder omstandigheden mag worden verwacht dat hij meewerkt aan de vaststelling dat hij al dan niet een bepaalde nationaliteit bezit.

Onderdeel b

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om in artikel 5 de begrippen «adoptiefvader» en «adoptiefmoeder» te vervangen door het meer neutrale begrip «adoptiefouder». Ten aanzien van het doorgeven van het Nederlandschap wordt geen onderscheid gemaakt tussen de adoptiefvader respectievelijk adoptiefmoeder.

Deze wijziging is mede opgenomen met het oog op het bij koninklijke boodschap van 8 juli 1999 ingediende voorstel van wet tot invoering van adoptie door personen van hetzelfde geslacht (kamerstukken II 1998/99, 26 672, nrs. 1–3). Door de invoering van adoptie door personen van hetzelfde geslacht is het mogelijk dat een kind door adoptie twee juridische ouders van hetzelfde geslacht heeft. Verwijzing op dezelfde voet

als nu naar de adoptievader of adoptie­moeder is dan ook niet meer mogelijk.

De wijziging is ook doorgevoerd in het tweede en derde lid van artikel 5. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat die leden zien op adopties die vallen onder de werking van het op 29 mei 1993 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van interlandelijke adoptie (Trb. 1996, 94). Gelet op het toepassingsbereik van het verdrag betreft het hier uitsluitend adopties door een echtpaar (man en vrouw) of door één persoon.

Onderdeel c

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de begrippen «vader» en «moeder» in het kader van adoptie te vervangen door het meer neutrale begrip «ouder» (zie hierboven onder onderdeel b).

Onderdeel d onder 1

Artikel 11 ziet op de (mede-)naturalisatie van minderjarigen. Minderjarigen komen thans voor medenaturalisatie in aanmerking, tenzij te hunnen aanzien in het besluit tot naturalisatie van de ouder(s) een voorbehoud is gemaakt. Op grond van vast beleid wordt ten aanzien van minderjarigen tegen wier verblijf voor onbepaalde tijd bedenkingen bestaan een dergelijk voorbehoud gemaakt (zie Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap van augustus 1994, blz. 33 *à*verwijzing naar nieuwe Handleiding opnemen). Het onderhavige wetsvoorstel beoogt hierin geen wijzigingen aan te brengen. Ter verduidelijking wordt in artikel 11 bepaald dat de minderjarige toelating voor onbepaalde tijd in het Koninkrijk moet hebben om voor (mede-)naturalisatie in aanmerking te kunnen komen.

Onderdeel d onder 2

Een minderjarig adoptiefkind komt naar huidig recht voor medenaturalisatie in aanmerking indien het kind bij een (in Nederland erkende) «sterke» adoptie is geadopteerd. Een «sterke» adoptie is een adoptie waarbij het kind in familierechtelijke betrekking met de adoptie­ouders en hun bloedverwanten komt te staan, terwijl de familierechtelijke betrekkingen met de oorspronkelijke familie worden verbroken. Door de voorgestelde wijziging wordt verduidelijkt dat het onderhavige wetsvoorstel geen verandering beoogt te brengen in de huidige situatie. Hierbij is aangesloten bij de gehanteerde definitie van de «sterke» adoptie in artikel 5.

Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de begrippen «adoptievader» en «adoptie­moeder» te vervangen door het meer neutrale begrip «adoptiefouder» (zie hierboven onder onderdeel b).

Onderdeel e

De huidige formulering van artikel 14, eerste lid, dat betrekking heeft op de situatie waarin de familierechtelijke betrekkingen komen te vervallen, heeft onbedoeld tot gevolg dat onderscheid wordt gemaakt tussen gevallen waarin het Nederlanderschap wordt ontleend aan de bepalingen van de Rijkswet op het Nederlanderschap en gevallen waarin dat wordt ontleend aan de bepalingen van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, welke gold tot het tijdstip van inwerkingtreding van de huidige Rijkswet. Beoogd werd om deze lacune in de wet te vullen door de verwijzing naar de artikelen 3, 4 en 5 te schrappen. In de rechtspraak blijkt artikel 14, eerste lid, de laatste tijd meermalen naar de letter te zijn toegepast. Dit heeft tot gevolg dat in die gevallen waarin de familie-

rechtelijke betrekkingen zijn komen te vervallen en het Nederlandschap wordt ontleend aan de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap, betrokkene geacht wordt het Nederlandschap niet te hebben verloren (bijvoorbeeld beschikking van de Arrondissementsrechtbank te Den Haag van 16 april 1999, nr. 98 637 (niet gepubliceerd)). Indien de voorgestelde wijziging gehandhaafd blijft, heeft dit echter tot gevolg dat de betrokken personen geacht moeten worden het Nederlandschap alsnog te hebben verloren. Gelet op de rechtszekerheid en het feit dat het hier een beperkte groep personen betreft, is wederom gekozen voor een verwijzing naar de bepalingen in de Rijkswet op te nemen. Tevens is ten behoeve van de duidelijkheid de formulering van deze bepaling aangepast.

Onderdeel f

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de begrippen «adoptiefvader» en «adoptiefmoeder» te vervangen door het meer neutrale begrip «adoptiefouder» (zie hierboven onder onderdeel b).

B

Artikel Ia

De wijzigingen waarin artikel Ia voorziet, vloeien voort uit het bij koninklijk boodschap van 16 september 1999 ingediende voorstel van wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000)(kamerstukken II 1998/99, 26 732). De voorgestelde Vreemdelingenwet 2000 kent geen determinatie «vluchteling» meer, maar slechts de categorie «asielgerechtigden» (dat zijn de voormalige asielzoekers die hetzij een A-status, hetzij een vergunning tot verblijf om humanitaire redenen kregen). Dit heeft tot gevolg dat het niet meer mogelijk is om voor de categorie «vluchtelingen» een verkorte verblijftermijn in het kader van naturalisatie op te nemen. De verkorte verblijftermijn voor vluchtelingen was opgenomen gelet op het bepaalde in artikel 34 van het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (Trb. 1951, 131; 1954, 88). Op grond van de voorgestelde Vreemdelingenwet 2000 verwerven alle asielgerechtigden echter na drie jaar een zo sterk verblijfrecht dat zij daarmee een verblijfsrechtelijke positie in Nederland verwerven die vergelijkbaar is met de geborgenheid welke het verdrag vluchtelingen door naturalisatie beoogt te verschaffen.

Artikel Ib

De voorgestelde wijzigingen in de Wet conflictenrecht namen zijn toegesneden op de nieuwe gevallen van verkrijging van het Nederlanderschap, die zijn voorzien in het voorliggende voorstel van rijkswet tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap. Zij vloeien mede voort uit de wijziging van de Wet conflictenrecht namen, tot stand gekomen bij Wet van 24 december 1998 (Stb. 1999, 2). Het betreft uitsluitend technische aanpassingen.

Onderdeel A

Volgens het huidige artikel 4, tweede lid, van de Wet conflictenrecht namen heeft de verkrijging van het Nederlandschap op zichzelf geen invloed op iemands geslachtsnaam of voornamen, behoudens de mogelijkheid van aanpassing van namen bij naturalisatie, voorzien in het huidige artikel 12 van de Rijkswet op het Nederlandschap. Het voorstel om ook in geval van optie voor het Nederlandschap te voorzien in een mogelijkheid van aanpassing van namen (voorgesteld artikel 6, vijfde lid,

van de Rijkswet op het Nederlandschap) maakt het noodzakelijk in de Wet conflictenrecht namen ook een verwijzing naar dat artikellid op te nemen.

Opgenomen wordt daarnaast een verwijzing naar de hierna, onder onderdeel B te bespreken nieuwe bepaling die voorziet in de mogelijkheid van naamskeuze bij optie voor het Nederlandschap na erkenning of wettiging. Het ligt in de rede dat in geval van optie desgewenst eerst een naamskeuze wordt gedaan, waarna zonodig tot aanpassing van de gekozen naam kan worden overgegaan.

Onderdeel B

Volgens het voorgestelde artikel 6, eerste lid, onder c, van de Rijkswet op het Nederlandschap, wordt aan de erkenning of de wettiging zonder erkenning van een niet-Nederlands kind door een Nederlander niet langer van rechtswege het gevolg van verkrijging van het Nederlandschap verbonden. Het kind kan het Nederlandschap door optie verkrijgen nadat het gedurende ten minste drie jaren verzorging en opvoeding heeft genoten van de erkenner. Uitgangspunt is in dit geval het onder artikel 1b, onderdeel A, reeds geciteerde artikel 4, tweede lid, van de Wet conflictenrecht namen: de verkrijging van het Nederlandschap laat de naam ongemoeid. Omdat de verkrijging van het Nederlandschap in dit geval rechtstreeks verband houdt met de erkenning of de wettiging (het betreft in feite een uitgestelde verkrijging van het Nederlandschap), is het echter redelijk betrokkenen in de gelegenheid te stellen om op het tijdstip van de optie een naamskeuze te doen, welke naamskeuze in de bevestiging van de verkrijging van het Nederlandschap wordt neergelegd. Voorgesteld wordt artikel 5b van de Wet conflictenrecht namen aan te vullen met een nieuw onderdeel b, dat hiertoe strekt. De samenvaal van het tijdstip van de naamskeuze en dat van de optie ligt in de rede, omdat de optie steeds ten overstaan van een Nederlandse autoriteit wordt gedaan, die betrokkenen op de mogelijkheid van naamskeuze kan wijzen.

Onderdeel a van artikel 5b wordt in verband hiermee in dier voege aangepast dat het alleen nog ziet op de situatie waarin het kind dat de Nederlandse nationaliteit bezit, in het buitenland door een vreemdeling wordt erkend c.q. gewettigd en daarbij het Nederlandschap behoudt.

Bij de recente herziening van het Nederlandse afstammingsrecht (Wet van 24 december 1997, Stb. 772) is de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap in het Nederlandse recht geïntroduceerd, en daarmee ook de mogelijkheid van naamskeuze bij die vaststelling. Het voorgestelde artikel 4 van de Rijkswet op het Nederlandschap voorziet in de verkrijging van het Nederlandschap van rechtswege door het niet-Nederlandse kind ingeval de man wiens vaderschap is vastgesteld Nederlander is. Deze bepaling ziet ook op het geval dat de rechterlijke uitspraak in het buitenland wordt verkregen.

Indien de uitspraak in Nederland wordt verkregen en het kind daardoor Nederlander wordt, kan ter gelegenheid van de uitspraak een naamskeuze worden gedaan. Dit kan worden afgeleid uit de hoofdregel van artikel 2 van de Wet conflictenrecht namen en behoeft geen afzonderlijke regeling. Voorgesteld wordt aan artikel 5b van de Wet conflictenrecht namen een onderdeel f toe te voegen, dat ziet op het geval dat het kind als gevolg van een buitenlandse gerechtelijke vaststelling van het vaderschap Nederlander is geworden of gebleven. In dat geval kan gedurende een periode van twee jaar nadat de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan een naamskeuze worden gedaan. Wordt van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt, dan wordt, conform artikel 5a van de Wet conflictenrecht namen, het kind in Nederland onder de naam geregistreerd die het volgens de toepasselijke buitenlandse regels van internationaal privaatrecht heeft verkregen, zoals deze naam uit de buitenlandse akte blijkt.

Onderdeel C

De wijziging van artikel 5c hangt samen met de onder artikel 1b, onderdelen A en B voorgestelde wijzigingen.

Artikel 1c

Door de wijzigingen van de huidige Rijkswet op het Nederlandschap, behoeven de verwijzingen naar die Rijkswet in de Wet betreffende de positie van Molukkers eveneens aanpassing. Daarin voorziet de wijziging van artikel 1c.

C

Bij nota van wijziging (kamerstukken II, 1998/99, 25 891, nr. 6, blz. 3) is de in artikel V, tweede lid, opgenomen termijn verlengd van zes naar tien jaar. Aan deze wijziging lag de verwachting ten grondslag dat de voorgestelde wijziging van de Rijkswet voor of op 1 januari 2000 in werking zou treden. Inmiddels is gebleken dat deze inwerkingtredingsdatum niet wordt gehaald en dat de gestelde termijn derhalve opnieuw moet worden aangepast. Thans is de verwachting dat de voorgestelde wijziging van de Rijkswet in werking kan treden voor 1 januari 2001. Artikel V, tweede, lid is een overgangsbepaling bedoeld voor personen die op of na 1 januari 1995 het Nederlandschap hebben verloren op grond van artikel 15, aanhef en onder c, en die op 1 januari 1995 in het bezit van recent verstrekte verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap of een geldig Nederlands paspoort waren. Een dergelijk paspoort is derhalve ná 1 januari 1990 afgegeven. Daarom is bij deze nota van wijziging aangesloten bij die datum. In verband met deze wijziging heeft tevens de ingangsdatum van de nieuwe verliestermijn aanpassing. Deze is zodanig gesteld dat personen tenminste twaalf maanden na inwerkingtreding van deze Rijkswet de gelegenheid hebben om een verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap dan wel een reisdocument in de zin van de Paspoortwet aan te vragen.

De Staatssecretaris van Justitie,
M. J. Cohen